

**МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»



Проректор із науково-
педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

«28» серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛОГОПЕДІЯ І НЕВРОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЛОГОПЕДІЇ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 016 Спеціальна освіта

016.01 Логопедія. Спеціальна психологія

Освітня програма Логопедія. Спеціальна психологія

Миколаїв 2024

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського


РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Савінова Н. В., доктор педагогічних наук, професор, Кисличенко В.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти.

РЕЦЕНЗЕНТ: Пахомова Н.Г., доктор кафедри соціальної і корекційної педагогіки Полтавського національного університету імені В.Г.Короленка

Програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної освіти


Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

В. о. завідувача кафедри спеціальної освіти  (Світлана КАРСКАНОВА)

Програму погоджено з гарантом ОП  (Вікторія КИСЛИЧЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «27» серпня 2024 року № 12

Голова навчально-методичної комісії  (Ольга ДЕМ'ЯНЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «28» серпня 2024 року № 11

Голова навчально-методичної комісії  (Наталія МИХАЛЬЧЕНКО)

Анотація. Вивчення дисципліни «Логопедія і неврологічні основи логопедії» спрямоване на підготовку студентів до роботи з дітьми з порушеннями мовлення; формування уявлення про мовленнєві дефекти, особливості постановки звуків, розкриття змісту та форм логопедичної роботи; формування умінь правильно добирати корекційно-розвивальний матеріал для роботи з дітьми з порушеннями мовлення.

Ключові слова: дислалія, дизартрія, ринолалія, дисфонія, фонематичне сприйняття, фонема, звук, мовленнєвий апарат.

Abstract. The study of the discipline "Speech Therapy and Neurological Fundamentals of Speech Therapy" is aimed at preparing students to work with children with speech disorders; formation of ideas about speech defects, features of sound production, disclosure of content and forms of speech therapy work; formation of skills to correctly select correctional and developmental material for work with children with speech disorders.

Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. Мета: сформувати у студентів професійні компетенції в галузі логопедії та неврологічних основ логопедії..

1. 2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- формуванні знань у студентів теоретичних питань логопедії та неврологічних основ логопедії, культури методичного мислення;

- ознайомленні з комплексом знань про логопедію та неврологічні основи логопедії, зі змістом програми корекції мовленнєвих порушень, із здійсненням процесу навчання відповідно до освітньої програми, з реалізацією особистісно-орієнтованого підходу до освіти та розвитку дітей;

- формування у студентів теоретичних знань щодо загальної характеристики різних мовленнєвих порушень, умінь правильно діагностувати певну мовленнєву ваду та визначати ефективні шляхи корекційного впливу у різних категорій дітей із порушеннями мовлення;

- формування вміння розробки конспектів логокорекційних занять і реалізації їх на практиці;

- удосконалення умінь і навичок аргументованого обґрунтування практичного використання теоретичних положень логопедії та неврологічних основ логопедії в закладах для дітей з порушеннями мовлення.

Передумови для вивчення дисципліни:

Навчальна дисципліна складається з 14-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПРН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПРН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

ПРН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

ПРН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

ПРН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

ПРН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

ПРН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

ПРН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

ПРН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

ПРН13. Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

ПРН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

II. Фахові:

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1 Мозок та мовлення.

Тема 2. Фізіологія черепно-мозкових нервів

Тема 3. Характер ураження нервової системи при дизартрії.

Тема 4. Механізм і структура дефекту при різних формах дизартрії.

Тема 5. Класифікація дизартрії. Характеристика загального та мовленнєвого розвитку дітей з дизартрією.

Тема 6. Обстеження дітей з дизартрією: зміст, методи і прийоми обстеження

Тема 7. Роль, місце, завдання і зміст диференціальної діагностики дизартрії та інших форм мовленнєвих порушень. Складні поєднані дефекти

Тема 8. Система корекційної роботи при дизартрії. Принципи, організація, етапи, зміст та методи роботи щодо усунення різних форм дизартрії. Реабілітація дітей з ДЦП.

Тема 9. Порушення голосу. Анатомо-фізіологічні основи голосоутворення. Розвиток голосу у дітей.

Тема 10. Класифікація порушень голосу. Комплексний медико-педагогічний вплив при усуненні різних форм порушень голосу.

Тема 11. Загальна характеристика порушень темпу та ритму мовлення несудомного характеру (тахіталія, брадилалія, полтерн, баттаризм).

Тема 12. Загальна характеристика заїкання.

Тема 13. Клінічна диференціація заїкання.

Тема 14. Психолого-педагогічне та логопедичне обстеження осіб із заїканням.

Тема 15. Комплексний підхід до подолання заїкання.

Тема 16 Сучасні методики подолання заїкання у дітей дошкільного, шкільного віку, підлітків та дорослих.

II семестр

Тема 17/1. Ринолалія як самостійне мовленнєве порушення.

Тема 18 /2. Класифікація ринолалії.

Тема 19/3. Симптомокомплекс при відкритій ринолалії. Характер ушкоджень мовленнєвого апарата при різних формах ринолалії.

Тема 20/4. Доопераційна логопедична робота при відкритій ринолалії. Обстеження осіб з вродженими незрощеннями губи і піднебіння: зміст, методи і прийоми обстеження.

Тема 21/5. Післяопераційна логопедична робота при відкритій ринолалії. Зміст основних методик логокорекційної роботи з подолання ринолалії.

Тема 22/6. Закрита та змішана ринолалія. Комплексний медико-психолого-педагогічний підхід до подолання ринолалії.

14.Рекомендована література

Базова

1. Бех І. Д. Виховання особистості. Особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади. Київ : Либідь, 2003. 344 с.
2. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років : монографія. Київ : Вид-ий дім «Слово», 2004. 376 с.
3. Виготський Л. С. Основи дефектології : навч. посібник. К., 2003. 654 с.
4. Дефектологічний словник : навчальний посібник / за заг. ред. В. І. Бондаря, В. М. Синьова. Київ : «МП Леся», 2011. 528 с.
5. Логопедія : підручник / За ред. М.К. Шеремет. - Вид. 4-те, - Київ: Видавничий Дім "Слово", 2017. - 856 с.

Допоміжна

1. Недорозвиток і втрата мовлення. Питання теорії і практики. Міжвузівська збірка наукових робіт. К., 1985.
2. Нейман Л. В. Анатомія, фізіологія и патологія органів слуха и речі, 1965.
3. Садовникова И. Н. Нарушение письменной речи у младших школьников. 1983.
4. Селиверстов В. И. Заикание у детей. К., 1979.

5. Селиверстов В. И. (ред.) Игры в логопедической работе с детьми К., 1987.

Інформаційні ресурси

1. www.komarovskiy.net/blog/category/medicina
2. uk.wikipedia.org/wiki/
3. refs.co.ua/62463-Klinicheskie_osnovy_intel.